

πρέπει όμως οι μελλούμενες γενεές να βγούνε με ύ-
γεία και δύναμη γιατί μ' αυτές θα ζήσει το έθνος.

Σ' αυτό θα βοηθήσουν πολύ κι οι Ρωμιόπου-
λες. Τις βλέπω να ξυπνούνε—ίσως μάλιστα ξυπνή-
σανε περισσότεροι από μ'ας τους Ρωμιούς. Κάτι ωφέ-
λιμες προσπάθειές τους καθώς τή Μελισσοτροφική
'Εταιρία, τ' αδερφάτα για να βοηθήσουν τ' άμοι-
ρα Μακεδονόπουλα και ή βοήθεια που δώσανε στους
Ρωμειώτες πρόσφυγες, δίνουνε ελπίδες πως θα
δουλέψουνε κι άλλιώτικα το έθνος μας, όχι μόνο στην
'Αθήνα παρά σ' όλη τή Ρωμιόσυνη.

Ένα σημαντικό ραινόμενο στην εθνική μας ζωή
πού, α βαστάξη, θα φέρη γερὰ αποτελέσματα είναι
το σπρώξιμο του άθλητισμού. Αυτό πρέπει να το
βοηθήσουν όσοι θένε να δουλέψουνε για τήν αναμόρ-
φωση του έθνους γιατί ο άθλητισμός δέν κάνει μο-
νάχα τὰ γερά κορμιά, μορφώνει και τὸ χαρακτήρα
καλύτερα από τὰ άψυχα βιβλία και τις βαρετές συ-
βουλές. Ο άθλητισμός θα κάνει το Ρωμιόπουλο να
νοιώση και να καταλάβη τή ζωή. Θα του διδάξη
τήν αξία τής πρωτοβουλίας με και τής σύμπραξης.
Θα του μάθη να βλέπη και να έχτιμα τον καλύτε-
ρο, τον δυνατώτερό του και ίσως έρθη με μέρη που
θα ξέρη το Ρωμιόπουλο πως ή πειθρχία στον άνω-
τερο είναι άρετή.

Μου φαίνεται όμως πως σήμερα ο σπόρος τής
αναγέννησης έπεσε στη Ρωμιόσυνη. Όσο και να το
κρύβη ή επίσημη κακορίζικιά, κάτι αρχίζει να συν-
ταράξη τήν εθνική συνείδηση, ένας πόθος για πιο ά-
ληθινή, πιο συνοργωνιμένη πιο δυνατή ζωή.

Δουλος Δουλεύτης.

ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

13

Μούσα γλυκοσπαράξεις με σαν έρωτας κρυφός.
Κι ακόμα ή δε μου χάρισε το ζωτικό σου χάρδι,
έτσι σε βλέπω αγνώστια μου στο μάκρος και στο φως,
σα μιὰ κορφή του Παρνασσού σε φεγγαρίσιο βράδι.

14

Τα μεσημέρια δέχτηκα σε' άράθυμό μου σιήθος,
και σαν άνδρ τὰ ρούφηξα γλυκόπιτοτο κρασί,
κι ή μ' έρριξαν σε μέθυσμα και σε μεγάλο βύθος,
τή φλόγα τής αγάπης σου, λέω, μουσταίλες Έσύ.

15

Ηλέριο το φως του φεγγαριού με τής ψυχής μου άγνό.
Στο παραθύρι σου άβουλος γιατί προσμένο άπόψε;

τὸν ΐδιο το θεατή. Τὰ τέττα μέρη όμως—σε όλα τὰ
έλληνικά έργα το éλάττωμα αυτό βρίσκεται σε με-
γάλο βαθμό—στις «Αλυσιδες» είναι λίγα, αν και
μπορούσε να πη κανείς πως εξαιρετικά για το είδος
του έργου. ΐσως να επιτρέπονται.

Οι άτεχνίες αυτές—και κάποιες άλλες ακόμα μι-
κρότερες—δεν στέκονται ίκανές να κρύψουνε ένα σύ-
νολο αρκετά πιτυχημένο, που ή μεγαλύτερη αϊτία
του δεν είναι τόσο το άρπαγμα τής μεγάλης Τέχνης,
όσο ή προσπάθεια του συγγραφέα ν' ανεβάση στη
σηνή τὰ κάπως πλατιά κοινωνικά προβλήματα τής
σημερινής ζωής μας. Κάπου ο ΐδιος κ. Ταγκόπουλος
έχει χαρακτηρίσει το έργο του με αρκετή επίγνωση.
«Για να πιτύχω το σκοπό μου, να φέρω στη σηνή
τήν αληθινή Ρωμαϊκή ζωή, δε δίστασα καθόλου να
θυσιάσω τήν Τέχνη στην 'Αλήθεια». Τέττα έχει στα-
λη, νομίζουμε, ή δραματική εργασία του συγγραφέα
των «Αλυσιδων». Οι «Ζωντανοί και πεθαμένοι» κι
ο «Ασωτος» είναι αληθινά οι πρόδρομοι μιας πρω-
τότυπης δραματικής αντίληψης που χρειάζεται ση-
μερα το Έθνος. Δε σημαίνει αν ή δράση στα δράμα-
τα αυτά μας φαίνεται, απάνου στη σηνή, κάπως
χλιαρή, ούτε το πως ο θεατής πρέπει να ενταίη τήν
προσοχή του για ν' άρπάξη τις ιδέες των διάλογων

Τὸ γέλιο του προσώπου σου ποτε ή δε λημονώ,
άχ' ζούλια δροθώσου μέσα μου και τέτοια αγάπη κόψε.

16

Τὸ νὸ ρουμάνι τόνιξε στα δολερὰ φιλιὰ του
τὸ μαύρο κακοσύνγερο τής ξεμαλλιάρης μπόρας,
και τώρα πὸν τὸ ρούφηξε στη σκότεινη άγκαλιά του,
γροίκα τὸ κλάμα άπόπερα τής έρρης βελαώρας.

17

Ροδολαμίζουν τὰ βουνὰ κείθε πὸν ο γήλιος βγαίνει,
κ' οι λόγγοι παραδίνονται στο φωτοθησαυρό,
κι άχ' πάλε μέσα μου ξυπνάει τὸ μουσικό που κραινει
τήν πρώτη τήν πατρίδα μου να πάω να ξαναβρω.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ALBERT THUMB

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ (*)

Πὸς ή ελληνική γραφή, θεωρημένη γλωσσό-
στορικά, είναι μορφή νεκρή δεν ξαναποδείχεται με
τὰ έπιχειρήματα του Χατζηδάκη στο δέφτερό του
κεφάλαιο («Η νεοελληνική γραφή δεν είναι νεκρή»
σελ. 18 και εξής). Η ανταπόδειξη δεν είναι δύσ-
κολη, με θέλει τόπο, μήτε τή χρειάζονται θαρρῶ οι
κάτοχοι τής καθαρέουσας και τής δημοτικής. Έ-
να πράμα ως τόσο δε μου το χωράει σταλιά ο νοῦς
μου, το να λένε πως οι κλασικοί τύποι τής γραφτής
στέκουν τάχα προς τους νεοελληνικούς τύπους—
ταί όπως οι τύποι τής συνηθισμένης γερμανικής προς
τους τύπους των νεοελληνικών τής Γερμανίας (σελ.
25). Γιατί οι γερμανικοί τύποι συγγενέθουν άδερφι-
κά, ενώ άξαφνα το γραφτό πατήρ είναι ο κλασικός
μητρικός τύπος, απ' όπου ο τύπος πατέρας, ο κοι-
νός κάθε νεοελληνικής (**), βλάστησε στο τέλος α-
κόμα τής κλασικής εποχής ή στην αρχή του με-
σαιώνα. Έπειδή τὰ τέττα του είναι του Χατζη-
δάκη δίχως άλλο πράχειρα, πρέπει να συμπεράνω
πως δεν είναι σωστά φωτισμένος πως άρχισε ή ση-
μερινή άνωγεραμική.

Κ' ΐσα ΐσα σ' ετούτο, που δηλαδή ή καθαρέ-

*) Η αρχή του στο παρασμένο φύλλο.

**) Η Τσακωνική μοναχά είναι εξαίρεση: από όμως
είναι έξω από το θέμα μας.

βουσα δεν παίρνει τους τύπους τους κινούς ή ριζικούς
κάθε νεοελληνικής (πρβ. ο πατέρας), παρά τύπους
εποχής οβυσμένης καιρῶ τώρα (ο πατήρ), βρίσκεται
το άκατάλληλο τής επίσημης γραφτής. 'Ακόμα κι'
αν από συνήθεια τίποτα άκατάλληλο (σαν τήν καθα-
ρέουσα) κάποτε του κόσμου του φαίνεται φυσικό
(πράμα που τονίζει ο Χατζηδάκης σελ. 38), από
δεν είναι τόσο σημαδι καταλληλοσύνης όσο συντη-
ρητισμού κι' άσαλεψιάς των ανθρώπων. Οι κλασικό-
φιλοι (Humanisten) έγραφαν πιο έφκολα λατινικά
παρά τή μητρική τους γλώσσα, και στη Δύση κά-
θε λόγιου το να παραδίδει ή γράφει λατινικά του
φαίνονταν τόσο φυσικό και τόσο αποκλειστικά κα-
τάλληλο, ώστε πολλοί καιρό αντίσταν προς τήν
παραδοχή τής εθνικής τους λαλιάς. Στο μεταξύ ο
Χατζηδάκης μας ξεμυστηρέβεται ο ΐδιος σελ. 30
(καίτα και σελ. 28) μιὰ πολύτιμη όμολογία, πως
δηλαδή των Έλλήνων ή γραφή τους τους έρχεται
κάπως δύσκολη να τή μάθουν, ένως παιδαγωγικός
λόγος που στο γλωσσικό άγώνα με κάθε δικίο του
δίνεται. (άξαφνα από το γιατρέ Φωτιάδη) ή πιο με-
γάλη σημασία. Ο Χατζηδάκης βέβαια φρονει πως
είδη βρίσκονται στα ΐδια κι' οι άλλες πολιτισμένες
γλώσσες, με παραβλέπει ΐσα ΐσα μιὰ ριζική διαφο-
ρά. Γιατί οι γραφτές τής δυτικής Έβρώπης με τις
νεοελληνικές τους είναι γλώσσες τής τώρα εποχής,
ενώ ή καθαρέουσα είναι αντίθετη προς τις ζωνταν-
ές νεοελληνικές και κλασικόπλαστη. Αφρο μαθές
είναι το καθαρο θέμα—ο κόμπος όλος του γλωσσικού
άγώνα—απ' όπου ο Χατζηδάκης ξεφίβγει και δεν
το ξεδικλύνει, παρά πολεμάει πλάγια μικρολογία,
καθώς το άτομικό ύφος των «αίρετικῶν». Και στον
πόλεμό του κάποτε δικαιουρέθει με παράξενα έπι-
χειρήματα. Τής ζωντανής δημοτικής άξαφνα τους
όπαδους τους κράζει πισωδρομικούς (σελ. 39), έπει-
δής τή γραφή όπως ριζώθηκε στην 'Ελλάδα έναν
αίωνα τώρα» τήν ξοστρακίζουν και τρέχουν πίσω
στη γλώσσα του ΙΖ' και ΙΗ' αιώνα, σα να μην εί-
ταν ή γραφή προτυτερινή (όπως δά ο ΐδιος ο Χα-
τζηδάκης τονίζει σε άλλο έπιχειρήμα, δεσ παραπά-
νου) και σα να μην ήρθε ή ζωντανή γλώσσα κατό-
πι! Κι' έπειδή φυσικά ο παραλληλισμός του δη-
μοτικιστικού άναθρακμού στην 'Ελλάδα με τήν άρ-
χή των ρωμανικών γραφτων ιδιωμάτων (στον τόπο
τής λατινικής) είναι στα χέρια των όπαδων, του
γλωσσικού ξαναμορφώμου πολύτιμο και γερό έπιχει-
ρημα, για τούτο πρώτα φωτιζόμεστε γενικά πως

εις τήν όδον Προαστείου και Πανεπιστημίου. Προς
τούτο κατήρτισε θέατρον και ήρχισε γυμνάσια και ρε-
κλάμας εις τας έφημερίδας. Το νέον θέατρον έπρε-
πε να εγκαινιασθή τὸν Νοέμβριον πλησιάζει όμως
να μεσοκοπήση ο Δεκέμβριος και άκόμη μένει κλει-
στόν...Φαίνεται, ότι το κτίριον παρουσίασε πολλές
έλλείψεις και ένέπνευσεν όψίμως φέθους καταρρέυ-
σεως. Διά να στερεωθῆ, έπρεπε να περάση πολὺς ά-
κόμη καιρός. Ανυπομονών δε ο κ. Οικονόμου να έμ-
φανισθῆ και ως χειμερινός Ηκασάρχης, άπεφάσισε να
δώση μιάν μοναδικήν παράστασιν, εις το Δημοτικὸν
Θέατρον, του νέου έργου, με το όποιον άκριβῶς έ-
πρόκειτο να εγκαινιασθῆ το άτυχές θεατρικόν τής ο-
δοῦ Προαστείου.

Τὸ έργον αυτό, επί ήμέρας διαφημιζόμενον εις
τόν τύπον, ήτο οι «Αλυσιδες», πολιτικοκοινωνικὸν
δράμα νέου και άγνώστου συγγραφέου, όνομαζόμε-
νου Λογγάρη. Είχε κινητή κίποια περιέργεια, λαμ-
βανόμενου ύπ' έψει άφ' ένός του νεωτεριστικού γού-
στου του κ. Οικονόμου, άφ' έτέρου δε κάποιου απο-
σπάσματος του έργου, δημοσιευθέντος μετὰ πολλῶν
έπαίνων εις τήν «Ακρόπολιν». Τὸ βέβαιον είνε, ότι
το άπόσπασμα αυτό καθ' έναντο, δεν έλεγε και σπου-
δαία πράγματα. Πολλές «άλήθειες» μέσα, και πολ-

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

«ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» έτος Η', 173 (15 του Δε-
κέβρη 07) σελ. 154, στήλ. 1.

Ο κ. Θωμάς Οικονόμου, μετὰ τήν αποχώρησιν
του από το Βασιλικόν, όπου ή δράσις του υπήρξεν ό-
μολογουμένως έπαινετή, είχε πολλές και περιέργους
περιπετείας. Θα τας έλεγα άποτυχίας, εαν δεν έφο-
βούμην μήν ειπὸν ότι μέμφομαι τὸν συμπαθή ση-
νοθέτην, ένῶ άπλῶς μέμφομαι τήν τύχην του. Η
τύχη αυτή, φαίνεται, τὸν κατεδίωξε και εις τήν τε-
λευταίαν του έπιχειρήσιν. Άνέλαθε τήν έκμετάλλευ-
σιν ένός μικροῦ χειμερινῶ θεάτρου, το όποσον έντάσθη